

ของวันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2548 แล้วตั้งทิ้งไว้ให้เย็น เวลา 21.00 น. จะเริ่มปั่นตัวกวนเป็นรูปผลไม้ ชุบวุ้น และทาสีให้สวยงาม แล้วเอาผ้าขาวคลุมไว้ เวลา 01.45 น. ของวันรุ่งขึ้น จะนำขนมดังกล่าวมาชุบวุ้นอีกครั้ง และนำไปขายหน้าโรงเรียนเวลา 07.00 น. โดยทำวันละประมาณ 200 ลูก และขายหมดทุกวัน

3. อาหารเป็นพิษที่จังหวัดระยอง พบผู้ป่วย 9 ราย

ในวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2548 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยองได้รับแจ้งจากโรงพยาบาลระยองว่า มีผู้ป่วยจำนวน 9 ราย เป็นชาย 3 ราย หญิง 6 ราย อายุ 1 - 55 ปี เข้ารับการรักษาด้วยอาการคลื่นไส้ อาเจียน ปวดท้อง และอุจจาระร่วง แพทย์รับไว้เป็นผู้ป่วยใน 2 ราย หลังได้รับการรักษา ทุกรายอาการหายเป็นปกติ

จากการสอบสวนโรคเบื้องต้นพบว่า ในวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2548 เจ้าของบริษัททำคอนกรีต ซึ่งตั้งอยู่ที่ หมู่ 6 ตำบลมะขามคู่ กิ่งอำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดระยอง ได้นำไถ่หนึ่งทีไ้เข้าในช่วงเช้าไปให้พนักงานของบริษัทรับประทานเป็นอาหารมื้อค่ำ โดยมีผู้ร่วมรับประทานทั้งหมด 12 คน จาก 4 ครอบครัว ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วยเวลา 13.00 น. ของวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2548 หลังจากนั้นผู้ป่วยรายอื่นทยอยป่วยด้วยอาการเดียวกัน รวมทั้งหมด 9 ราย เก็บอุจจาระผู้ป่วยและอาหารที่สงสัย (ไถ่หนึ่ง และกุ้งฝอย) รวมทั้งน้ำดื่ม น้ำใช้ ส่งตรวจหาเชื้อก่อโรค ขณะนี้กำลังรอผล

การสอบสวนขนมเป็นพิษในเด็กนักเรียนที่ฟิลิปปินส์

บทความแปลต่างประเทศ

รวบรวมและแปลโดย: นส. วันทนีย์ วัฒนาสุรศักดิ์
กลุ่มวิจัยและพัฒนาโรคระบาดวิทยา สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

จากข่าวการเสียชีวิตของเด็กนักเรียนประถมแห่งหนึ่ง ในประเทศฟิลิปปินส์ จำนวน 28 ราย หลังจากรับประทานขนมที่ทำจากมันสำปะหลัง ซึ่งมีสารพิษปนเปื้อนอยู่ นอกจากนี้พบนักเรียนป่วยมากกว่า 100 ราย เหตุดังกล่าวเกิดขึ้นในวันพุธที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2548 ในโรงเรียนประถมศึกษา ซานโฮเซ ซึ่งตั้งอยู่ที่เมือง มาบินี จังหวัด โบโฮล ห่างจากเมืองหลวงประมาณ 600 กิโลเมตร อยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ ของประเทศฟิลิปปินส์ โดยเด็กนักเรียนเหล่านี้ได้ซื้อขนมมันสำปะหลัง(cassava) มาจากร้านขายขนมที่อยู่หน้าโรงเรียน ในช่วงพักเช้า และหลังจากที่รับประทานมีอาการป่วยอย่างทันที ต้องรีบนำตัวเด็กส่งโรงพยาบาลโดยรีบด่วน มีเด็กบางคนรับประทานขนมจากเพื่อนที่นำมาจากนอกโรงเรียนและเสียชีวิต เด็กนักเรียนบางคนที่ได้กินขนมเข้าไปบอกว่า ขนมดังกล่าวมีรสขมมาก

เหตุการณ์เกิดขึ้นหลังจากนักเรียนพักเวลา 10.00 น. ในช่วงพัก 15 นาที นักเรียนเริ่มป่วยมีอาการ ตกใจ กลัว เมื่อรับประทานขนม เข้าไปได้ 10 นาที ก็มีอาการ ปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน ท้องร่วงอย่างรุนแรง ในครึ่งชั่วโมงต่อมาได้เข้ารับการรักษานในโรงพยาบาล 69 ราย มีนักเรียนอย่างน้อย 109 ราย ถูกนำส่งเข้ารับการรักษานในโรงพยาบาลหลายแห่งซึ่งอยู่ไกลตั้งแต่ 30 - 610 กิโลเมตร (ผู้ที่เสียชีวิตส่วนใหญ่รักษาไม่ทันเพราะอยู่ห่างไกลโรงพยาบาล) พบมีผู้เสียชีวิต 28 ราย ป่วยหนัก 4 ราย ป่วย 103 ราย อายุระหว่าง 6 - 13 ปี คนชาย 1 ใน 2 ราย ป่วยมีอาการของเลือดคั่งในหัวใจ พบว่า หลังเด็กรับประทานขนมและป่วย ยังคงอาเจียนนานถึง 12 ชั่วโมง นอกจากนี้ พบนักเรียนมากกว่า 80 ราย เข้ารับการรักษานในวันรุ่งขึ้น

ทีมงานจากสำนักสอบสวนแห่งชาติ กรมสุขภาพ ออกสอบสวนที่หมู่บ้านชนบท อันเป็นที่ตั้งโรงเรียนประถมศึกษา ซานโฮเซ โดยศึกษานักเรียน 267 คน ใน 600 ครอบครัวในชุมชน เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา รวมทั้งหญิงอายุ 68 ปี ที่ขายขนม โดยสัมภาษณ์ พ่อแม่ ถึงอาการของเด็ก นอกจากนี้ มีทีมงาน โดยผู้เชี่ยวชาญด้านพิษ จากกรมสุขภาพ ศูนย์ควบคุมพิษ หน่วยจัดการพิษจากโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ ได้เดินทางมาร่วมศึกษา

จากการศึกษาผลทางด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์ ของมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ โดยหน่วยจัดการพิษและศูนย์ควบคุมพิษ ได้รายงานว่ พบสารพิษ carbamate เป็นสาเหตุทำให้เด็กเสียชีวิต 28 ราย และป่วย 77 ราย เข้ารับการ

รักษาในโรงพยาบาล ด้วยอาการ อาเจียน และ อุจจาระร่วง สำหรับสาเหตุการเสียชีวิตเกิดจาก อุจจาระร่วงและขาดน้ำ ระดับ 2 และปัญหาจากการติดเชื้อโรค ในรายงานระบุว่า carbamate และ organophosphate เป็นสารชนิดหนึ่งของสารป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช (Pesticide)

จากข้อมูลที่ทดสอบผลทางวิทยาศาสตร์ ในตัวอย่างอาหารและเลือด พบว่า พืชจาก ไชยาไนต์ ไม่ใช่สาเหตุการป่วยครั้งนี้ เนื่องจากพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ของระดับไชยาไนต์ในเลือด โดยพบ ไชยาไนต์ในเลือดระดับต่ำ 0.0 - 0.2 milligram per liter ซึ่งไม่สามารถสรุปได้ว่าเกิดจากไชยาไนต์เป็นพิษ ต้องได้รับ พิษจนระดับไชยาไนต์ในเลือดมีระดับอย่างน้อย 0.5 milligram per liter นอกจากนี้ อาการของพืชจากมันสำปะหลัง จะไม่เริ่มป่วยอย่างรวดเร็ว เพราะในร่างกายมีเอนไซม์ที่ต้านไชยาไนต์ได้ในระดับต่ำอยู่

จากการรายงานของกรมสุขภาพ โดยสำนักสอบสวนแห่งชาติ พบว่า สาเหตุเด็กนักเรียนเสียชีวิตและป่วยจาก พืชยาฆ่าแมลง (Pesticide) ในแหล่งเตรียมอาหารที่ทำให้เด็กป่วย พบการปนเปื้อนยาฆ่าแมลง (Pesticide) และ แบคทีเรีย นอกจากนี้ ยังมีอีกหลายปัจจัยที่ทำให้สถานการณ์แย่ลง คือ พบสภาพแวดล้อมที่มีการปนเปื้อนสารพิษจาก ยาฆ่าแมลงสูงทั้งภายในและนอกบ้าน

พบความสัมพันธ์ของการรับประทานขนมกับอาการป่วยในเด็กนักเรียน 49 ราย พบว่า การรับประทานขนม maruya ไม่มีความสัมพันธ์กับอาการป่วย คือ อุจจาระร่วงอย่างแรง อาเจียน ปวดศีรษะ ยกเว้น ปวดท้อง มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบการทรมานจากปวดท้อง ถึงร้อยละ 83 ในผู้ป่วย 49 รายที่เข้ารับการรักษานใน โรงพยาบาล ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ร้อยละของอาการแสดงในผู้ป่วยที่รับประทานขนม maruya * ในนักเรียนที่เข้ารักษาในโรงพยาบาล เมือง มาบีนี จังหวัด โบโฮล ประเทศฟิลิปปินส์

อาการ	การรับประทานขนม maruya	
	กิน (ร้อยละ)	ไม่ได้กิน (ร้อยละ)
อุจจาระร่วงอย่างแรง	82	62
อาเจียน	94	66
ปวดศีรษะ	79	65
ปวดท้อง	83	57

* Maruya หรือ Gloden Banana Fritters (กล้วยชุบแป้งทอด) เป็นชื่อขนมหรืออาหารว่างในประเทศ ฟิลิปปินส์ ในภาษาท้องถิ่นเรียก maruyang balanghoy ประกอบด้วย กล้วย อบเชย แป้งมันสำปะหลัง น้ำตาล ไข่ ปิ้งคลุกด้วยกัณน้ำมาทอดให้แห้งจนเป็นสีทอง

จากการศึกษาในการรักษาผู้ป่วย พบการตอบสนองของ atropine sulfate ซึ่งเป็น สารต้านพิษ (antidote) ของ Organophosphate จึงเชื่อว่ามียาฆ่าแมลง (Pesticide) ปนเปื้อนขนม จากตัวอย่างขนม พบสาเหตุจากการปรุงขนมเล็ก ที่ไม่ดี มีการปนเปื้อนสารพิษในน้ำมันปรุงที่อยู่ในถังพลาสติกเกลลอน พบอาการป่วยสนับสนุนคือ จะมีอาการ กระตุ่นระบบประสาท parasympathetic มีอาการนำคือ อุจจาระร่วง มีฟองออกจากปาก และมีอาการหนักถึงขั้นหมดสติ

เมื่อได้รับสารพิษ Organophosphate ซึ่งเป็นสารยับยั้ง cholinesterase (เป็นเอนไซม์ที่ทำหน้าที่รักษาระบบประสาทให้เป็นปกติ) พบผู้ป่วยมีอาการและอาการแสดง ในร่างกาย มีเอนไซม์ระดับต่ำอาการไม่รุนแรง มี เหงื่อ อ่อนเพลีย เวียนศีรษะ คลื่นไส้ พร่ามัว มีเอนไซม์ในระดับปานกลาง จะปวดศีรษะ เหนื่อย ใจเต้นเร็ว น้ำตาไหล น้ำลายไหล อาเจียน และ กระตุก มีเอนไซม์ในระดับรุนแรง จะเป็นตะคริวที่ท้อง อุจจาระร่วง กล้ามเนื้ออ่อนแรง เดินโซเซ หัวใจเต้นช้า ความดันโลหิตต่ำกว่าปกติ การหายใจลำบาก และเสียชีวิตได้ สำหรับการป่วยด้วยพืชไชยาไนต์ จาก Cassava จะมีอาการนำ คือ หายใจลำบาก

ข้อคิดเห็นและแผนดำเนินการหลังเกิดเหตุการณ์

1. เป็นบทเรียนที่ว่า Carbamate และ Organophosphate ถูกนำมาใช้ ไม่เพียงแต่เป็นสารป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช (Pesticide) แต่มันยังถูกนำมาใช้ยาฆ่าแมลงในบ้าน ทางหน่วยราชการควรได้ประสานร่วมกัน ระหว่าง

ผู้มีอำนาจเกี่ยวกับการใช้สารป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช (Pesticide) และกรมการศึกษา เพื่อให้ข่าวสารต่อชุมชนถึงอันตรายของสารป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช นอกจากนี้ ควรควบคุมการใช้สารป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืชในเรื่อง การใช้ การผลิตที่โรงงาน และการนำเข้า

2. คณะกรรมการหมู่บ้าน ผู้หญิง และญาติของครอบครัว ควรรวมกลุ่มกันศึกษาอันตรายของสารป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูพืช (Pesticide) เพื่อระวังการปนเปื้อน และพิษของมันสำปะหลัง Cassava ขณะปรุงอาหาร

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ด้านสุขภาพ ด้านสวัสดิการสังคม และสมาคมป้องกันอุบัติเหตุแห่งชาติ จะดำเนินการร่วมกันในโปรแกรมปฏิบัติการฉุกเฉินเบื้องต้นในกรณีที่เกิดเหตุการณ์แบบนี้ ในระหว่างภาคฤดูร้อน

4. ควรได้ประชุมหารือ กับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น กรมสุขภาพ กรมเกษตร กรมสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เพื่อศึกษาผลข้างเคียงที่เกิดขึ้นจากการปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อม

5. ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายทางแพทย์ จะเข้ามาจัดการในเรื่องของผู้ปรุงอาหาร และการกระทำผิด เพื่อให้ความยุติธรรมกับผู้ป่วย และผู้สูญเสีย

จากการศึกษาการสอบสวนชนมเป็นพิษในครั้งนี้ ทำให้ได้ทราบถึงภัยของยาฆ่าแมลงที่ปนเปื้อนอยู่ในสภาพแวดล้อมระยะเวลานาน ในสภาพทั่วไปภายนอกและในบ้าน และแหล่งเตรียมอาหาร รวมทั้งการปรุงอาหารที่ไม่ระวังสารพิษ ย่อมเป็นอันตรายต่อชีวิตของผู้ที่กินอาหาร และผู้ที่อยู่อาศัย ซึ่งผลของการได้รับพิษจากสารฆ่าแมลงและการที่ร่างกายได้รับสารพิษไซยาไนด์จากการปรุงอาหารที่ไม่ถูกต้องจากมันสำปะหลัง (Cassava) จะทำให้ร่างกายได้รับพิษเรื้อรัง ปรากฏการป่วยในระยะยาวได้ เช่น โรคทางระบบประสาท มะเร็ง ซึ่งจะทำให้มีการสูญเสียชีวิตในระยะเวลาอันไม่สมควร สำหรับประเทศไทยประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร รู้จักและใช้ยาฆ่าแมลงกันอย่างแพร่หลายมานาน มีการปลูกพืชมันสำปะหลังมากเป็นอันดับ 2 ของโลก ประชาชนจึงมีโอกาสสัมผัสกับสารพิษได้ง่าย จึงควรระวังป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างเช่นที่ประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งในเหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ประเทศฟิลิปปินส์ได้รับบทเรียน มีมาตรการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาดังที่ได้รายงานไว้ข้างต้น

เอกสารอ้างอิง

1. ผู้จัดการออนไลน์ ชนมเป็นพิษคร่าเด็กนักเรียนฟิลิปปินส์ 28 ป่วยอีกกว่า100. Available from: <http://www.manager.co.th> .9 ,uok8, 2548
2. Indo-Asian News service, Emergency in Philippine province over cassava poisoning . Available from: <http://www.hindustantimes.com> . , Mar 10, 2005
3. Hindustan times, 27 children die after eating cassava at Philippine school . Available from : <http://www.chinadaily.com.cn> . , Mar 11, 2005.
4. Inquirer News Service, In the know cyanide in cassava . Available from : <http://www.news.inq7.net>., Mar 10, 2005
5. Manny Mogato, Cassava balls kill 25 children in Philippine . Available from: <http://www.alertnet.org>., Mar 9, 2005
6. Agence France- Presse, Shattered Bohol village lays poisoned children to rest, Mar 10, 2005
7. The Manila times, Village grieves for poisoning ‘ angle’ . Available from:<http://www.manilatimes.net> . , Mar 11, 2005.
8. Paul Alexander, Associated Press, Cassava kills 27 Filipino children . Available from: <http://www.the.honoluluadvertiser> . , Mar 10, 2005.
9. Mars w.Mosqueda JR. & Genalyn D.Kabiling, GMA visits Bohol victims . Available from : <http://www.mb.com.ph> . , Mar 10, 2005.
10. Tera Cerojano,CBC News.Families hold burials after poison cassava kills 27 philipine,. Available from : <http://www.cbc.ca>., Mar 10, 2005.
11. Natural Resources Institute, Cassava disease in Africa:Saving a Major food crop. Available from : <http://www.nri.org>., Mar 11, 2005.
12. MarieS.Neri. Sunstar network online, Pesticide poisoned Bohol schoolchildren: health dep’t . Available from: <http://www.sunstar.com.ph> . , Mar 15, 2005.
13. Sunstar network online,Health dep’t : pesticide poisoned Bohol school children. Available from: <http://www.sunstar.com.ph>, Mar 14, 2005.
14. Sunstar network online, 29 pupils in Bohol died of food poisoning . Available from: <http://www.sunstar.com.ph>., Mar 10, 2005.
15. Sunstar network online, Probers see pesticide as cause of poisoning. Available from: <http://www.sunstar.com.ph>., Mar 12, 2005.

